

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

«De partiene som ønsker å vinne studentene sine stemmer neste år må bevise at de vil sette høyere utdanning og studentene som en av sine viktigste prioriteringer.»

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Miljøpartiet De Grønne

Miljøpartiet De Grønne sitt førsteutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<https://www.mdg.no/content/uploads/2016/08/f%C3%B8rste-utkast-til-arbeidsprogram-2017-2021.pdf>

Forskning og høyere utdanning

Forskning og kunnskap skaper et viktig grunnlag for kvaliteten på velferd, offentlige tjenester og omstilling i næringslivet. En aktiv forskningspolitikk sikrer også god forvaltning av kulturarven, det sosiale fellesskapet og samfunnssolidariteten. Vi må ha gode, langsiktige rammer for forskningen slik at kunnskapen forvaltes effektivt og godt, og kan formidles videre fra forskerne.

Vi må både ha forskerstyrt kunnskapsutvikling og tematisk styring for å sikre at samfunnet har kunnskapen vi trenger.

Forskning og innovasjon må integreres godt og være et aktivt virkemiddel for næringslivet og offentlige institusjoner. Profesjonsutdanningene må også utvikles og defineres av oppdatert kunnskap og samfunnets behov. De Grønne vil satse på forskning som bidrar til det grønne skiftet og gjør samfunnet vårt varmere, klokere og bærekraftig.

De Grønne vil:

1. Øke støtten til forskning som skal bidra til økt bærekraftig utvikling i næringslivet og offentlig sektor.
2. Styrke samarbeidet mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA.
3. Øke grunnbevilgningen for instituttsektoren.
4. Sikre langsiktig og forutsigbar finansiering av forskningsmiljøer.
5. Foreslå økt bruk av rammeavtaler til forskning for offentlig sektor.
6. Endre finansieringsmodellen for universiteter, høyskoler og institutter slik at samarbeid mellom institusjoner blir mer lønnsomt.
7. Øke støtten til forskning om sosiale og kulturelle forhold i Norge og i verden.
8. Styrke friheten til universiteter og høyskoler ved å øke grunnbevilgningen og utjevne forskjeller i finansieringsordningen.
9. Sikre at anonymiserte data og publikasjoner fra offentlig finansierte institusjoner er allment tilgjengelige.
10. Bevare gratisprinsippet i høyere utdanning.

Boligpolitikk

- 6) Bygge minst 3000 studentboliger per år inntil behovet er dekket

Kompetanse for det grønne skiftet

Vi skal løse store utfordringer de neste tiårene. Dette krever at kompetansepolitikken er spesielt innrettet mot det grønne skiftet. Hele samfunnet må sammen skape den kompetansen som skal løse utfordringene vi står overfor.

For å klare det grønne skiftet må vi flytte innsatsen i petroleumsfag over til fornybar energi.

Næringslivet utvikler også kunnskap og kompetanse. Det skal være et fortrinn å utvikle kompetanse som gjør at vi kan løse oppgavene i samfunnet enda bedre i fremtiden.'

For en bærekraftig velferdsstat må vi satse på effektiv velferdsteknologi og mange, dyktige velferdsarbeidere. Vi må ha kunnskap om hvilke tjenester vi trenger for å gi folk gode liv, og hvordan de kan skapes på en miljøvennlig måte. Det trengs en gjennomgang både av forskningssatsningene i Norge og utdanningene som tilbys. De som utdanner seg og jobber i Norge må få kompetanse til å forvalte yrket sitt i tråd med samfunnets og enkeltmenneskets behov.

De Grønne vil:

1. Erstatte petroleumsstudiene med studier innen IKT, fornybar energi og helse.
2. Øke støtten til kunnskapsutvikling, FoU og kommersialisering i bioøkonomien samt etablere Bionova som motor for utvikling av bionæringer og bioteknologi.
3. Øke miljøkunnskap blant innkjøpere i den offentlige.
4. Øke bevilgningene til forskning på ren produksjon og sirkulærøkonomi.
5. Sette krav til nullutslippsteknologi som hovedregel i offentlige innkjøp.
6. Satse på forskning på flytende havvind, batteriteknologi og løsninger for et fornybart energisystem.
7. Etablere innovasjonssentre ved universitetene som skal samarbeide med lokale og regionale aktører om sosialt og grønt entreprenørskap.
8. Opprette testsentre som kan gi bedrifter, innovasjonsselskaper og forskningsinstitutter støtte til demonstrasjoner og testing i stor skala.
9. Gjøre biblioteker til kompetansesentere for de som trenger hjelp med å bruke eller lære seg nettbaserte tjenester.
10. Implementere ny kunnskap om aktuelle samfunnsutfordringer raskt i grunnskolen og videregående opplæring.
11. Gjøre det enklere for ansatte i profesjonsutdanninger å kombinere stillingen med arbeid i relevant bransje.
12. Gjøre utdanning i fag og yrker samfunnet har stort behov for tilgjengelig gjennom NAV sine arbeidsrettede tiltak.
13. Gjøre det enklere å ansette ufaglærte voksne med realkompetanse, slik at de kan ta et dokumentert fagbrev.
14. Støtte bedrifter som ansetter arbeidstakere som trenger omskolering fra petroleumsfag

Likestilling

13) Utvide støtteordningen for høyere utdanning for personer med nedsatt funksjonsevne til å gjelde inntil 5 år på fagskole, høyskole eller universitet.

Språklig mangfold

6) Stille klarere krav til universitets- og høyskolesektoren om utvikling av norsk fagterminologi for å hindre domenetap til engelsk

Sivilsamfunn og frivillighet

11) Etablere innovasjonssentre ved universitetene som skal samarbeide med lokale og regionale aktører om sosialt og grønt entreprenørskap.

Første utkast til partiprogram 2017-2021 for Senterpartiet

Senterpartiet fremlagte sitt førsteutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<http://www.senterpartiet.no/getfile.php/Bilde Galleri/Ta%20hele%20Norge%20i%20bruk%20-%20Senterpartiets%20program%202017-2021%20-%20f%C3%B8rsteutkast%2025-08-16.pdf>

Høyere utdanning

Etter strukturendringene i høyere utdanning, hvor tidligere høyskoler gjennom fusjonsprosesser er blitt universitet, er det kun igjen en håndfull offentlige høyskoler. Senterpartiet ønsker at særlig profesjonsfagene får gode utviklingsmuligheter framover uavhengig av om utdanningsinstitusjonen er universitet eller høyskole. Profesjonsfagene skal holde høy kvalitet. Det vil si: være forskningsbasert, praksisnær og ha fokus også på arbeidslivets behov i regionen institusjonen er. Basisfinansieringen av UH-sektoren må styrkes og resultatfinansieringen begrenses til temaer/områder som er av særlig interesse for nasjonen.

I både høyskole- og universitetsutdanningene bør praksis og studentinvolvering integreres sterkere i studieløpet. Studentene må i større grad få ta del i forsknings- og utviklingsarbeid underveis. Innovasjon og entreprenørskap må inngå som en naturlig del av studentenes hverdag. Høyskole- og universitetsansatte må ta større ansvar for at studentene gjennomfører på en god måte.

Undervisning må være like viktig som forskning for vitenskapelig ansatte. Ved ansettelse bør evne til god undervisning være et kriterium.

Alle studier bør ha internasjonal utveksling integrert i studiet uavhengig om det er profesjonsrettet eller ei. Alle institusjoner bør ha fast utvekslings- og forskningssamarbeid med internasjonale institusjoner. Å bidra til utenlandske studenter i norske institusjoner vil være en naturlig del av en slik internasjonalisering.

Ikke alle utfordringer i framtidens arbeidsmarked løses gjennom universitets- og høyskolesystemet. Senterpartiet mener at yrkesrettet fagskoleopplæring må få en viktigere rolle i utdanningssystemet. Høyere yrkesfaglig kompetanse må verdsettes på samme måte som høyere akademisk kompetanse.

Strukturendringene i høyere utdanning tilsier også at fagskolene vil styrke sin rolle i å være tilbydere av relevant utdanning for regionalt arbeidsliv. Fagskoleutdanningen skal være en integrert, men selvstendig, del av høyere utdanning. Fagskolene må beholde sin egenart som relevant og praksisnær utdanning med kvalitet.

Senterpartiet vil styrke studentenes økonomiske situasjon slik at lik rett til utdanning blir reell for alle. Det er derfor nødvendig å reversere de distriktsfiendtlige endringene i stipendordningene som er gjennomført de siste årene. Vi vil gjenopprette studentenes kjøpekraft og bygge flere studentboliger.

Senterpartiet vil:

- Øke basisfinansiering av universitetene og høyskolene.
- At evne til å undervise vektlegges ved ansettelser.
- At studier blir mer praksisnære og at deltakelse i forskning blir en naturlig del av studiene.
- Ha mer internasjonal utveksling, både integrert, men også at flere tar hele eller deler av graden utenlands.

- Styrke arbeidet mot frafall i høyere utdanning.
- Sikre god studiefinansiering.
- Bygge 3000 nye studentboliger, blant annet ved å gi studentsamskipnadene momsfratak for bygging, vedlikehold og rehabilitering.
- At fagskoleutdanning gir studiepoeng.
- At det legges til rette for å utvikle enkelte kombinerte program for fagskole og universitets- og høyskole der det ligger til rette for det.
- Sikre bedre og fleksible overganger mellom fagskole og universitet/høyskole.
- At de offentlige fagskolene fortsatt skal være fylkeskommunalt eide institusjoner.
- Styrke studenthelsetilbudet ved samskipnadene og gi vertskommuner støtte til å opprette allmennlegestillinger for studenter.

Alternativ A:

– *Innføre studiepenger for utenlandsstudenter.*

Alternativ B:

Punktet strykes.

Forskning

Grunnleggende og langsiktig kunnskapsoppbygging krever en fri, kritisk og uavhengig forskning. Kontakt mellom forskningsmiljøene og samfunnet ellers er avgjørende for å sikre praktisk bruk av forskningsresultat i næringsutvikling, forvaltning og samfunnsutvikling. Omfanget av og kvaliteten på vår nasjonale forskningsinnsats vil ha avgjørende betydning for å sikre vår konkurranseevne internasjonalt. Det offentlige har et særlig ansvar for å ivareta vilkårene til grunnforskningen. Senterpartiet vil arbeide for at forskning og forskere får gode rammevilkår og at det blir iverksatt tiltak for å rekruttere til forskerstillinger.

Et kunnskapsbasert næringsliv forutsetter tett samarbeid mellom universitet, høyskoler, forskningsinstitusjoner og næringslivet selv. Veien fram til kommersialisering av forskningsresultater må understøttes bedre slik at forskningen kan danne grunnlaget for innovasjon og gründervirksomhet.

Det vide spekteret i forskningsmiljøer på universiteter, høyskoler og forskningsinstituttene må opprettholdes og videreutvikles.

Senterpartiet vil styrke forskningsinnsatsen for å nå målet om at forskning skal utgjøre 3 pst av BNP innen 2030. Næringslivet må bidra mer.

Studieopplegg for Senterpartilag

Programkomiteens alternativer til diskusjon:

Høyere utdanning:

I dag kan utenlandsstudenter studere ved norske studiesteder uten å betale studiepenger. Norge er et av få land som tilbyr gratis, høyere utdanning for utenlandske borgere. Skal det fortsatt være sånn? Diskuter alternativene på forrige side. Gi en begrunnelse for svar

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Venstre

Venstre sitt førsteutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<https://www.venstre.no/assets/Venstres-stortingsvalgprogram-2017-2021-F%C3%B8rsteutkast.pdf>

Forskning og høyere utdanning i verdensklasse.

Vi trenger kunnskap for å løse klimakrisen, helbrede sykdom, utvikle skolesystemet og skape innovasjon i offentlig og privat sektor. Kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd.

I tillegg er kunnskap verdifullt for den enkelte. Like muligheter til utdanning er en av de viktigste forutsetningene for personlig frihet. Venstre vil at Norge skal ha et utdanningssystem i verdensklasse. Et utdanningssystem som legger til rette for intensivt internasjonalt samarbeid, og som er utformet for å dekke kunnskapsbehovene i fremtidens velferdssamfunn.

Et utdanningssystem for fremtiden er avhengig av at det etableres fremragende forskningsmiljøer i

da
g. Opptrappingen av de økonomiske ressursene for forskning og høyere utdanning, må være langsiktige og forpliktende. Dette har Venstre prioritert de siste fire årene. De neste fire årene vil vi sikre solide grunnbevilgninger til universiteter og høyskoler.

I tillegg vil vi fortsette å jobbe for å nå det nasjonale målet om at 3 % av BNP skal brukes på forskning.

Også forskningsinstituttene og næringslivet er en viktig del av norsk forskning, og bør være en selvsagt del av satsingen. Vi vil satse på hele spekteret av institusjoner, og legge til rette for økt samspill og samarbeid mellom de forskjellige offentlige og private forskningsaktørene.

Venstres fire viktigste mål for forskning og høyere utdanning er

- å stimulere til forskning i verdensklasse
- å øke undervisningskvaliteten på utdanningsinstitusjonene
- å sikre studentene et godt studentliv
- å legge til rette for mer forskning og innovasjon i næringslivet

Forskning i verdensklasse

"Venstre vil dyrke fram fremragende forskningsmiljøer

I Norge bruker vi store ressurser på forskning allerede, men resultatene står ikke alltid i stil med ressursbruken. Vi vil ha et mangfold av verdensledende, internasjonaliserte forskningsmiljøer i Norge. For å få til det må vi øke bevilgningene til forskning. I tillegg må vi spisse virkemidlene for å dyrke frem flere fremragende forskningsmiljøer.

Venstre vil

- satse økonomisk på miljøer som er eller kan bli verdensledende innenfor sitt fagfelt
- videreutvikle sentre for fremragende forskning
- etablere statlig støtte for å rekruttere internasjonalt anerkjente
- utenlandske forskere til norske universitet og høyskoler

"Venstre vil satse på fri forskning

Den frie forskningen er forskningsinstitusjonenes største fortrinn når de skal rekruttere de beste forskerne fra inn- og utland. Forskning må formidles for å kunne anvendes, og må være tilgjengelig for alle. Vi må tørre å gå i nye, uprøvde retninger for å være relevante internasjonalt. Venstre vil at mest mulig av forskningen i Norge skal finansieres gjennom frie bevilgninger og gjennom mest mulig åpne nasjonale forskningsprogram.

Venstre vil

- styrke den frie grunnforskningen gjennom økte basisbevilgninger til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter
- legge til rette for mer publisering og formidling av forskning i åpne kanaler
- opprette et nytt forskningsfond og innføre incentivordninger for private forskningsforbund
- etablere kvalifiseringsstøtte for forskningsinstitutter som søker statlig basisfinansiering
- sikre de private institusjonene gode nok rammevilkår til å være reelle alternativer for studenter og forskere
- satse på aktiv deltakelse i EUs rammeprogrammer.

"Venstre vil rekruttere de beste hodene til forskning og utdanning

I dag er forsknings- og utviklingsinstitusjonene (FoU-institusjonene) preget av mange midlertidige stillinger og relativt dårlige lønnsbetingelser. Det gjør at veien til en forskerkarriere blir lite attraktiv for mange, at kunnskapsmiljøene våre mister mange av de beste hodene. Venstre vil gjøre det mer attraktivt å bli forsker i Norge.

Venstre vil

- utarbeide forpliktende opptrappingsplaner for rekrutteringsstillinger, for eksempel for stipendiater og postdoktorer
- redusere muligheten for bruk av midlertidig ansettelse
- gjøre det mulig med fast ansettelse i vitenskapelig stilling selv om man forsker i et eksternt finansiert forskningsprosjekt
- forbedre ordningene for utenlandske akademikere som vil forske i Norge og norske forskere som vil arbeide i utlandet

Høyere kvalitet på utdanningsinstitusjonene

"Venstre vil sikre god undervisning i høyere utdanning

Da Venstre var regjeringspartner i den blå – grønne regjeringen i 2001 – 2005, var vi med på å gjennomføre den forrige store kvalitetsreformen i høyere utdanning. Reformen har utvilsomt bidratt både til å øke gjennomstrømningen og kvaliteten på forskningen. Vel 15 år etterpå er det på tide med en ny kvalitetsreform hvor kvaliteten på undervisningen står i sentrum.

Kunnskap som ikke formidles, har lite eller ingen verdi. Fremtidens forskere formes av dagens undervisning. Studenter som får god veiledning og konkrete tilbakemeldinger gjennom hele studiet, blir raskere ressurser i kunnskapsmiljøer. Studentene må også få kunnskap om entreprenørskap og innovasjon i studieløpet.

Venstre mener undervisningskvalitet i høyere utdanning må løftes fram og styrkes. Det må lønne seg å være en god underviser i academia. Vi vil at det skal stilles krav til undervisningskvalitet for

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

stipendiater, førsteamanuenser og professorer. I tillegg vil vi sørge for at fremtidens forskning er internasjonal ved å sørge for at dagens studenter får bedre muligheter for internasjonal utveksling.

Venstre vil

- at alle som underviser på universiteter og høyskoler skal ha pedagogisk kompetanse og fagkompetanse minimum på masternivå
- at studenter skal få veiledning og grundige tilbakemeldinger på alle nivåer i utdanningen
- stimulere til utvikling av digitale læringsressurser og mer fleksible undervisningsopplegg
- innføre studiestøtte til førsteåret på høyere utdanning i USA og ikke-vestlige land
- gi forskningsmiljøer med særskilt god undervisning status som Senter for fremragende undervisning (SFU)
- gi ekstra bevilgninger til de beste undervisningsmiljøene for å motivere undervisningsinstitusjonene til å vektlegge undervisning
- at institusjonene skal utvikle verktøy for evaluering av undervisning, og gjøre resultatene tilgjengelige i en offentlig kvalitetsportal
- sørge for at god undervisning gir merittering på samme måte som forskning

"Venstre vil modernisere de høyere utdanningsinstitusjonene

De siste fire årene har Norge gjennomført en riktig og viktig reform av strukturen i universitets- og høyskolesektoren. De neste fire årene vil Venstre jobbe for at denne reformen gjennomføres fullt ut. Det betyr at undervisningsinstitusjonene må ta ut stordriftsfordelene ved sammenslåingene som har vært, og at det må være en reell arbeidsfordeling mellom og internt i institusjonene. Venstre vil at denne reformen skal få reell betydning. På den andre siden vil vi bevilge midler til oppgradering av bygninger, utstyr og infrastruktur for å sikre moderne, nye institusjoner.

Venstre vil

- øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler
- øke bevilgningene til oppgradering og nyanskaffelser av forskningsmessig infrastruktur, vitenskapelig utstyr og til vedlikehold av bygningsmasse
- etablere en tilskuddsordning for statlige tilskudd til infrastruktur i private høyskoler
- (husleietilskudd)
- revidere Samordna opptak for utdanning, blant annet ved å fjerne tilleggspoeng for virksomhet som ikke er studierelatert, og ved å la utdanningsinstitusjonene få bestemme inntakskriterier og inntakskrav til studiene i større grad
- ha variert undervisning og integrere praksis flere studieløp.
- gi studiepoeng for praksisopphold og traineeships som er relevante for utdannelsen

"Venstre vil gi fagskolene et løft

Fagskoleutdanning er en kortere og mer yrkesrettet videreutdanning enn det som tilbys ved høyskoler og universiteter. Fagskoleutdanning betegnes ofte som «arbeidslivets utdanning», fordi utdanningstilbudet drives og utvikles i nært samarbeid med arbeidslivet. Dette gir gode muligheter til å skreddersy utdanningene til løpende behov for kompetanse i arbeidslivet, og det gir studentene en svært relevant utdanning. Fagskolene spiller en helt sentral rolle for å møte de kommende kompetanseutfordringene i Norge, og det er derfor behov for å løfte fagskolene.

Venstre vil

- bygge ut fagskoletilbudet og gi flere mulighet til å velge høyere yrkesfaglig utdanning
- behandle tekniske og helse- og sosialfaglige fagskoler likt
- stimulere til tettere samarbeid mellom skoleeiere og med næringslivet

- for å heve kvaliteten og sikre praksisnær utdanning
- at rådgivingstjenestene på skolene skal få mer kunnskap om muligheter innenfor fagskolene

Et godt studentliv

"Venstre vil gjøre det enklere å være student"

Utdanning skal være tilgjengelig uansett sosial bakgrunn. Venstre mener det er viktig å verne om gratisprinsippet for høyere utdanning og sikre en god studentvelferd. Det er ingen grunn til å ha studenter som ikke har tid til å studere. Derfor må det legges til rette for at studentene får gode boliger til overkommelige pris er og at de får nok økonomisk støtte til å kunne konsentrere seg om studiene.

Venstre vil

- feste studiestøtten til grunnbeløp i folketrygden slik at den økes i takt
- med at grunnbeløpet i folketrygden økes, og ha et langsiktig mål om støttenivå på 1,5G
- sikre innfasingen av 11 måneders studiestøtte i starten av stortingsperioden
- at det skal bygges minimum 3000 studentboliger årlig med 50 prosent statstilskudd
- heve kostnadsrammen for studentboliger
- øke tilskuddet til nye boligenheter
- sørge for at studentboliger blir et eget reguleringsformål i plan- og bygningsloven
- fjerne formuesgrensen ved søknad om studiestøtte
- at studenter som velger privat høyere utdanning skal få en del av lånet til skolepenger som stipend, særlig hvis tilsvarende utdanning ikke finnes på offentlige institusjoner
- gi studenter som er forfulgt i sitt hjemland mulighet til å fullføre studiene sine ved å gjøre ordningen "Students at Risk" permanent.

Studenter har barn og blir syke som andre folk. Hvis vi skal legge til rette for at alle skal få mulighet til å utdanne seg, må vi sørge for at studentenes velferdsordninger er gode nok. Et godt studentvelferdstilbud kombinert med høy kvalitet på forskning og undervisning vil også gjøre Norge attraktivt for dyktige internasjonale studenter.

Venstre vil

- bedre vilkårene for studenter med barn gjennom et nasjonalt løft for studentbarnehagene og 12 måneders studiefinansiering for studenter med barn
- utvide Lånekassens sykkelønsordning til 12 måneder
- gjøre det mulig å være delvis sykemeldt som student
- gjøre ordningen med gradert sykestipend for studenter permanent
- gi studenter rett til å ha én fastlege på hjemstedet og én på studiestedet

Mer forskning og innovasjon i næringslivet

"Venstre vil stimulere til mer nyskaping og kunnskapsoverføring mellom forskning og næringsliv"

Norges økonomiske vekst avhenger av evnen til å omsette kunnskap til ny virksomhet. Ved å stimulere til forskning og innovasjon i næringslivet, vil vi bidra til teknologiutvikling og til å skape lønnsomme og fremtidsrettede bedrifter i Norge. Fra grunnforskning, anvendt forskning og utvikling kommer det nye ideer som kan gi grunnlag for nye bedrifter. Økonomisk utvikling og regional verdiskaping er også resultat av samarbeid mellom forskningsmiljøer og næringslivet/næringsklynger.

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

For Venstre er det viktig at ikke all forskning i næringslivet blir tvunget innom de store forsknings- og utviklingsinstitusjonene (FoU - institusjonene). Vi vil inspirere bedrifter til å satse mer på egen forskning og utvikling, både gjennom økonomiske bevilgninger og ved å legge til rette for utveksling og anerkjennelse av private aktørers forskning.

Bedrifter bør også samarbeide tett med forskningsinstitusjoner. Mange norske bedrifter og forskningsmiljøer opererer internasjonalt. Derfor er det viktig å legge til rette for utenlandsk kompetanse, investeringer og næringsutvikling i Norge. Samtidig må norske forskere stimuleres til internasjonal deltakelse.

Venstre vil

- styrke SkatteFUNN-ordningen for å stimulere næringslivets forsknings- og utviklingsinnsats
- gjeninnføre og utvide gaveforsterkningsordningen for private og ideelle gaver til forskning
- videreutvikle SFI-ene (Senter for forskningsbasert innovasjon) og NCE-ene (Norwegian Center for Expertise) for å styrke nyskappings- og næringsperspektivene i norsk forskning
- etablere Global Centers of Expertise.
- styrke de høyere utdanningsinstitusjonenes strategier for å utøve eierskap til forskningsresultater og drive åpen forskningsformidling styrke satsingen på ordningen med nærings-PhD og nærings-post.doc
- gi bedrifter større adgang til direkte fradragsføring for forskning og utvikling
- opprette en innovasjonsbro etter svensk modell for å bidra til at mer forskning og innovasjon med vekstpotensial omsettes i næringsvirksomhet
- forenkle dagens ordning for patentregistre ring for småbedrifter
- Styrke virkemidlene for regional innovasjon og samarbeid mellom forskningsinstitusjoner og næringslivet

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Høyre

Høyre sitt førstutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<https://hoyre.no/~media/hoyre/filer/forsteutkasthoyresstortingsvalgprogram20172021.pdf?la=nb-no>

Høyere utdanning og forskning

Høyre vil ha høyere kvalitet i norsk høyere utdanning, flere miljøer i verdenstoppen og sikre en fortsatt offensiv satsing på forskning.

Studentene skal lykkes gjennom å møte studietilbud preget av høy kvalitet og relevans, høye ambisjoner og tydelige forventninger på studentenes vegne. Kvaliteten på undervisningen må opp.

Gode prioriteringer er nødvendig. Et lite land som Norge kan ikke ha ambisjoner om forskning av høyeste kvalitet i hele bredden. Vi må derfor utvikle noen fagmiljøer til å bli verdensledende, samtidig som vi satser tungt på forskning og utvikling innen områder hvor vi har særlige fortrinn og behov.

Høyre vil styrke forskningen for å løse store samfunnsutfordringer, bidra til innovasjon og konkurransekraft, og for å bidra til ny erkjennelse og opplyst samfunnsdebatt. Høyre legger særlig vekt på at offentlig finansiert forskning skal ha høy kvalitet og være uavhengig av politiske føringer eller særinteresser som kan rokke ved forskningens troverdighet.

Norske fagmiljøer må samarbeide mer og bedre internasjonalt. Det er viktig for å øke kvaliteten i forskning og utdanning, for å delta i den internasjonale dugnaden for ny kunnskap og for å hente hjem kunnskap utviklet utenfor Norges grenser. Høyre vil legge til rette for at ny kunnskap tas i bruk gjennom økt samarbeid mellom universiteter, forskningsinstitutter og arbeidslivet, og gjennom økt kommersialisering og nyetableringer basert på forskningsbasert kunnskap.

Høyre vil:

- Sikre at vitenskapelig kvalitet veier tyngre for offentlige investeringer i forskning.
- Videreutvikle ordninger som støtter opp under fremragende miljøer innen utdanning (SFU), forskning (SFF), innovasjon (SFI) og fornybar energi og miljøteknologi (FME).
- Videreføre arbeidet med å etablere sterkere universiteter og høyskoler, blant annet gjennom bedre arbeidsdeling mellom læresteder slik at utdanningstilbud forankres i sterke og forskningsaktive fagmiljøer.
- Fordele mer av statstilskuddet til høyere utdanning gjennom konkurransearenaer basert på oppnådde resultater.
- Gjennomføre tiltakene i kvalitetsmeldingen for høyere utdanning, blant annet for å styrke undervisningskvaliteten.
- Videreutvikle ordningen med utviklingsavtaler mellom staten og utdanningsinstitusjonene og knytte økonomiske virkemidler til avtalene.
- Styrke den offentlige forskningsinnsatsen ytterligere for å nå målet om at de totale forskningsinvesteringene skal utgjøre 3 prosent av BNP innen 2030, hvorav 2 prosent bør utgjøres av privatfinansiert forskning.
- Stimulere til mer forskning i næringslivet og tettere samarbeid mellom akademia og næringsliv, blant annet gjennom SkatteFUNN-ordningen.
- Etablere et vitenskapelig rådgivende organ for regjeringen for å fremme utdanning og forskning av høy kvalitet og relevans på tvers av alle samfunnssektorer.

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

- Styrke virkemidlene som fremmer innovasjon i offentlig sektor og tjenesteytende næringer.
- Utvikle sterkere forskningsinstitutter.
- Videreutvikle nærings-PhD og offentlig-PhD og innføre tilsvarende ordninger for post.doc.
- Gi forskningsinstitusjonene ressurser til å produsere flere doktorgrader.
- Sikre felles nasjonale standarder for helseprofesjoner i utdanningen.

Bedre kvalitet på studiene og en enklere studenthverdag

Høyres mål er høyere utdanning som holder høy kvalitet, og som er tilgjengelig basert på kvalifikasjoner, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn.

Studentene skal lykkes gjennom å møte studietilbud preget av høy kvalitet og relevans, høye ambisjoner og tydelige forventninger på studentenes vegne, og gode rammebetingelser som stimulerer til fullføring av studier på normert tid.

Studiefinansieringen og velferdsordninger må ta bedre hensyn til at studenter kan velge å få barn i studietiden. Gratisprinsippet skal videreføres. Vi må prioritere studietilbud som gir kompetanse Norge har særlig behov for i tiårene fremover.

Høyre vil:

- Innfase 11 måneders studiestøtte frem mot 2020.
- Gi studenter mulighet til å ta opp ytterligere lån i Lånekassen.
- Øke antall studentboliger, og prioritere områder med særlig press.
- Gjøre studentboliger om til et eget arealformål i plan- og bygningsloven.
- Satse på forebyggende helsetiltak blant studenter.
- Sikre bedre oppfølging av studentene for å bedre studenters psykiske helse og faglige progresjon.
- Utrede endringer i studiefinansieringen slik at den i større grad belønner studenter for å fullføre på normert tid.

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Fremskrittspartiet

Fremskrittspartiet sitt førstutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<https://www.skyfish.com/p/frp/677286/20878561>

Høyere utdanning

Fremskrittspartiet vil videreutvikle Norge som kunnskapsnasjon. For å nå dette må Norge ha et tilbud innenfor høyere utdanning som er konkurransedyktig internasjonalt. Det offentlige finansiering av private- og offentlige studiesteder, bør i større grad likestilles.

Fremskrittspartiet vil styrke fagskolene ved å gi mer fleksible rammevilkår, og tilbakeføre ansvaret og finansieringen av fagskolene til staten. For å få flere fagskoler som gir tilbud om markedsstyrt utdanning av høy kvalitet, vil vi legge bedre til rette for bransjestyrte fagskoler. Ulike former for samarbeid mellom skole og næringsliv, også rent private, bransjedrevne fagskoler, vil gi oppdatert kunnskap til elever som ønsker fagutdanning. Dette sikrer også at utdanningen er i samsvar med næringslivets behov.

FrP mener det er viktig å sikre et poengsystem som gir effektive og sømløse overganger mellom relevante fagskole- og universitets-/høyskoleutdanninger.

Universiteter og høyskoler må kombinere undervisning med forskning og ha nær kontakt med internasjonale institusjoner med høyt nivå på undervisning og forskning. Studentene bør aktivt ta del i forskningen ved utdanningsinstitusjonene.

Høyere læreinstitusjoner skal selv kunne bestemme sitt studietilbud og sin måte å organisere opplæringen på innenfor nasjonale krav og rammer. Fagskoler, universiteter og høyskoler bør også selv kunne fastsette opptakskrav til studentene innenfor de minimumskravene som er gitt sentralt.

Finansieringsordningene bør i større grad brukes til å styre de høyere utdanningsinstitusjonenes kapasitet, for å styrke de utdanningene hvor arbeidslivet i størst grad etterspør kompetanse.

Norge har en stor andel kunnskapsintensiv industri som er avhengig av arbeidskraft med store kunnskaper i realfag. Å få flere norske elever og studenter til å bli gode i realfag vil styrke norsk innovasjonsevne, og gi det verdiskapende arbeidslivet bedre tilgang på kompetent arbeidskraft.

FrP ønsker ett tettere samarbeid mellom næringslivet og academia, for å få på plass innovasjon. Målet er å skape flere arbeidsplasser innenfor fremvoksende næringer.

Norge må benytte den økonomiske situasjonen landet er i til å dyrke frem flere talenter som kan bidra til innovasjon og omstilling i kunnskapsintensive næringer. FrP ønsker derfor å innføre et prøveprosjekt hvor vi vil fullfinansiere studieplasser ved flere av verdens fremste universiteter. Å gi våre fremste talenter innen realfag en slik mulighet vil være en nyttig investering.

Fremskrittspartiet vil:

- finansiere utenlandske studieplasser for Norges beste studenter.
- styrke basisfinansieringen til universiteter og høyskoler
- Tilbakeføre eier- og finansieringsansvaret for fagskolene til staten

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

- sikre et poengsystem som gir effektive og sømløse overganger mellom relevante fagskole- og universitets-/høyskoleutdanninger

Studiefinansiering

Fremskrittspartiet er opptatt av at alle skal få en studiestøtte de kan leve av, og som samtidig gir mulighet til å fullføre studiet på normert tid og med gode resultater. Summen av lån og stipend bør gi studentene tilstrekkelig kjøpekraft slik at de kan studere på heltid. FrP ser det som problematisk at summen av lån og stipend ikke følger den vanlige lønns- og prisveksten, derfor bør lån og stipend knyttes opp mot grunnbeløpet.

Studiefinansieringen bør endres ved å gi høyere stipendandel til de studentene som klarer å gjennomføre studiene på normert tid eller kortere. Studenter med særskilte behov for ekstra tid til å slutføre en påbegynt utdanning, må ha muligheten til å kunne oppnå tilleggs lån/tilleggsstipend når dette er dokumentert av utdanningsinstitusjonen/lege.

FrP vil supplere Statens lånekasse for utdanning med en statlig garantiordning som den enkelte student kan benytte. Slik vil hver enkelt student være garantert studielån på like vilkår som i dag, men vil kunne velge den banken man selv ønsker.

I en globalisert verden er det viktig å legge til rette for at norske studenter har gode muligheter til å ta utdanning i utlandet. Derfor vil vi at 70 % av skolepengestøtten blir gitt som stipend både for bachelor- og mastergradsstudenter.

Norske studenter skal ha gode muligheter til å ta utdanning i utlandet dersom de selv ønsker det. Dette innebærer lik studiestøtte til både hel- og delgradsstudier og støtte til det første året av utdanning i USA og ikke-vestlige land.

Norske studenter ved godkjente private utdanningsinstitusjoner i Norge bør få omgjort studielån som gjelder skolepenger eller studieavgift, til stipend etter samme modell som gjelder for norske studenter i utlandet.

Fremskrittspartiet vil

- fortsatt sikre 11 måneders studiestøtte
- styrke basisfinansieringen til universiteter og høyskoler 3
- at alle som er kvalifisert for det skal ha mulighet til å ta høyere utdanning uavhengig av egen eller foreldrenes økonomi
- heve grensen for hvor mye man kan tjene og ha i formue før ytelse fra Statens Lånekasse avkortes
- øke utbyggingstakten av studentboliger
- Innføre prøveordning med kombinerte omsorgs-/studentboliger

Forskning

Norge, som et moderne kunnskapssamfunn, må legge forholdene til rette for at forskningen får best mulige vekstvilkår og blir til fordel for samfunnet som helhet. I en tid der verden blir stadig mindre og der grensene viskes ut, vil norsk forskning i større grad enn tidligere være internasjonalt rettet. Å opprettholde Norges posisjon som en kunnskapsbasert økonomi med et konkurransedyktig, dynamisk og produktiv næringsliv, krever et løft i forskningsinnsatsen.

Konkurransen fremmer kvalitet, derfor er det positivt at konkurranse blir en integrert del av rammevilkårene for norske forskere, samtidig som forskerne også må gis bedre og mer langsiktige

vilkår. Fremskrittspartiet mener derfor at norsk forskningspolitikk bør prioritere områder der vi har kompetansefortrinn, næringsstrukturelle fortrinn, naturgitte fortrinn eller en kombinasjon av disse.

Grunnforskningen er et fellesgode av stor betydning for samfunnet og skal derfor sikres tilstrekkelige ressurser og være fri og uavhengig. De offentlige bevilgningene må være langsiktige og forutsigbare for å skape forskning som har høy kvalitet og er konkurransedyktig.

Anvendt forskning skaper potensial for økt produktivitet, innovasjon og nyskaping i næringslivet så vel som i offentlig sektor. Det er sammenheng mellom satsing på forskning, utvikling og innovasjon, og vekst i økonomien. Et tettere samarbeid mellom næringslivet og forskningsinstitusjonene er derfor meget viktig, og noe vi vil stimulere til.

Det er viktig å styrke forskningens positive påvirkning for bedre ressursbruk i offentlig sektor, og for innovasjon og produktivitetsutvikling i næringslivet. Særlig viktig er det å arbeide for å redusere tiden det tar fra kunnskap foreligger til den implementeres i næringsliv og offentlig sektor.

Det er positivt at privatpersoner og bedrifter donerer penger til allmenntilgunnige formål. Vi ønsker derfor skattefradrag for slike bidrag. SkatteFUNN er et godt tiltak som stimulerer til økt forskningsinnsats i næringslivet ved at det gis skattefradrag på privat kapital som benyttes til forskning. Ordningen bør derfor utvides.

Et ledd i en slik stimulans vil være å fjerne skatteplikt på eiendom og på overskudd fra forskningsinstitusjoner og stiftelser som ikke tar utbytte fra sin virksomhet. Et slikt unntak bør også gjelde for overskudd fra eventuelle knoppskyttinger, så lenge utbyttet går inn som egenkapital eller driftsmidler i stiftelsen.

Fremskrittspartiet vil:

- øke bevilgninger til FoU.
- innføre skattefradrag for gaver til universiteter og forskningsinstitusjoner
- at grunnforskning skal finansieres av det offentlige
- utvide SkatteFUNN, Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og Nærings PhD
- forenkle byråkratiet rundt søknad om forskningsmidler
- at det offentlige må føre en aktiv og målrettet forskningspolitikk slik at Norge kan vokse inn i fremtiden 3771
- at den næringsrettede forskningen rettes mot områder der Norge har spesiell kompetanse eller sterke næringsklynger
- at tildeling av forskningsmidler også skal baseres på resultat

Boligpolitikk (utdrag som omhandler studentboliger)

Hvert år står flere tusen studenter uten et sted å bo. FrP ønsker å gjøre det mulig for private aktører å bygge studentboliger på samme vilkår som studentsamskipnadene. Dersom dagens monopolordninger avskaffes, er det mulig å bygge flere boliger til en lavere pris og raskere. Vi ønsker å ta i bruk kreative løsninger brukt i andre land for raskt å kunne sette opp flere studentboliger, slik som for eksempel brakke- eller containerstudentbyer av høy kvalitet. Fremskrittspartiet ønsker i tillegg å heve grensen for hva unge mennesker årlig og totalt sett kan spare gjennom BSU-ordningen (Boligsparing for Ungdom).

FrP er positiv til forsøk med kombinerte omsorgs-/studentboliger. Dette kan være en måte for flere studenter til å skaffe seg et rimelig sted å bo, samtidig som det kan bidra til økt trivsel og mindre ensomhet for de eldre beboerne.

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

Fremskrittspartiet vil:

- la private bygge studentboliger på lik linje med studentsamskipnadene
- Innføre prøveordning med kombinerte omsorgs-/studentboliger
- Øke utbyggingstakten av studentboliger
- Etablere finansieringsordning for bygging av elevhybler etter samme modell som studentboliger
- Innføre et skattefradrag for personer som finansierer kjøp av egen privat omsorgsbolig

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Sosialistisk Venstreparti

Sosialistisk Venstreparti sitt førstutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

https://www.sv.no/wp-content/uploads/2016/06/160621_F%C3%B8rsteutkast-Kunnskap.pdf

Høyere utdanning

I Norge skal alle ha lik rett til høyere utdanning, men slik er det fortsatt ikke. Økonomi, bakgrunn og kjønn spiller inn både på tilgangen til og valg av utdanning. SV vil gi flere mennesker råd og mulighet til å ta høyere utdanning, gjennom bedre studiestøtte samt flere studieplasser og studentboliger.

SV vil:

- **Likebehandle all høyere utdanning:** akademiske utdanninger, profesjonsutdanninger, kunstutdanninger og fagskole- og mesterbrev. Det gjelder finansiering, studentrettigheter, studiepoeng og innpassing i kvalifikasjonsrammeverket.

DISSENS 29: et mindretall på to vil stryke punktet over.

- **Sikre gratis, offentlig eide og drevne universiteter, høgskoler og fagskoler**, men med muligheter for private tilbydere innenfor rammen av et lovverk som sikrer kvalitet og umuliggjør utbyttemisbruk.
- **At dimensjonering og lokalisering av utdanninger i hovedsak skal være et politisk, statlig ansvar.** Utdanningssteder skal ikke kunne nedlegges av institusjonsstyrer. Dimensjonering og plassering bør også ta hensyn til voksne studenters, næringslivets og offentlig sektors behov for utdanninger i distriktene.

DISSENS 30: Et mindretall på to vil stryke punktet over.

- **Legge større vekt på realkompetansevurderinger og muligheter til Y-veien.** Det vil si opptak basert på relevant fagbrev, svennebrev eller yrkeskompetanse fra videregående skole. SV vil ha smidigere overganger mellom akademiske og yrkesfaglige utdanninger.

DISSENS 31: Et mindretall på én vil stryke siste setning i punktet over.

- **Utvikle en nasjonal strategi for tilgang og mangfold i høyere utdanning.** Innvandrere må raskt få vurdert sin real- og formalkompetanse for å kunne påbegynne/fullføre en høyere utdanning.
- **Gjeninnføre demokratisk styring.** Rektor skal velges, ikke ansettes. Valg av ledere på lavere nivå og partssammensatte organer skal gjeninnføres. Eksterne styremedlemmer skal velges fra et langt bredere sjikt av samfunnet enn i dag og de ansatte skal ha styreflertall.
- **At forsknings- og utviklingsresultater i størst mulig grad skal publiseres i gratis publikasjoner.**
- **Innføre et nytt opptakssystem.** Høyere utdanningsinstitusjoner skal hjelpes til å innføre mer rettferdige opptakssystemer der relevante karakterer teller mer og hvor de har med et større mangfold av kriterier.

Forskning

Forskning øker forståelsen for hvem vi er, hvor vi kommer fra og om våre omgivelser. I tillegg ruster den oss til å møte utfordringene i vår tid og løse framtidens problemer. SV vil trappe opp norsk forskning, fordi både klimaet, næringslivet og velferden avhenger av ny vitenskapelig innsikt og løsninger. Vi skal være sterke i bredden og verdensledende på noen felt.

SV vil:

- **Øke den samlede norske forskningsinnsatsen** som andel av BNP til det samme som andre industriland.
- **Ha forskerstyrt og mindre konkurransebasert forskning.** Økt basis-/grunnbevilgning til universitet, høyskoler og forskningsinstitutt.
- At en større del av de statlige forskningsmidlene går direkte til institusjonene, ikke via Forskningsrådet. NFRs midler må i større grad brukes til frie og forskerinitierte prosjekter enn til programmer.
- **Ha gode rammevilkår for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning.** Samfunnet lokalt – nasjonalt – globalt trenger bredde og mangfold i valg av temaer og perspektiver.
- **Øke samarbeidet mellom samfunnet, utdanningen og forskningen.** Høyere utdanningsinstitusjoner, forskningsinstitutter, arbeidslivet og de folkelige bevegelsene må i sterkere grad utveksle ønsker og melde inn behov.
- **At utviklingsarbeid statusmessig og økonomisk likestilles med forskning.** Begge er viktige for utdanningene, for arbeidslivet og for samfunnet.
- **Styrke arbeidsplassen som forsknings-, utviklings- og innovasjonsarena.** Det gir økt relevans, økt nytte og trekker flere med.

Studenter

Det skal være både fint og godt mulig å være student – på heltid og på deltid, gjennom hele livet, også når du står i arbeidslivet. Det forutsetter gode arbeids- og læringsmiljø og ei god nok finansiering til å kunne sette studiene i første rekke.

SV vil:

- **Ha økt vekt på kvalitet i all utdanning,** inkludert praksisplasser, veiledning, mentorordning og sensurering.
- **Innføre elleve måneders studiefinansiering** knyttet til grunnbeløpet i folketrygden på minimum 1,5 G, og gradvis hevet stipendandel.

DISSENS 32: Et mindretall på én vil legge til følgende punkt:

- At utdanning skal gi pensjonspoeng.
- **Bygge flere og billigere studentboliger** uten å fire på kvaliteten. Det skal bygges fem tusen nye studentboliger i året.

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Kristelig Folkeparti

Kristelig Folkeparti sitt førstutkast til partiprogram for perioden 2017-2021. Vedlagt ligger saker som får på høyere utdanning, studenter og forskning.

For hele forslaget til partiprogram se her:

<https://www.krf.no/globalassets/vedlegg/politiske-dokumenter/2017-2021-programkomiteens-foersteutkast-til-krfs-program.pdf>

Høyere utdanning og forskning

Den studenten som er best rustet for fremtiden får kompetanse på flere plan, og kan bruke sin kunnskap kreativt og på flere måter. Hun kan finne nye bruksmåter for det hun har lært og hele tiden fortsette å dra lærdom av de nye fakta hun møter. Politikken om høyere utdanning handler om å ruste utdanningsinstitusjonene til å danne og utdanne fremtidens innbyggere. Da må politikken omfatte forholdet mellom utdanningssted og samfunn og mellom utdanningssted og individ. Slik skapes fremtidig utvikling og verdiskaping for landet.

Kunnskap og kompetanse trengs i alle deler av landet. Og det trengs i møte med den globaliserte verden. Bedrifter opererer i dag mer og mer internasjonalt og vi må utdanne for å møte den muligheten for bedriftene. En kvalitetsmessig god utdanning er også viktig i fremtidens velferdstjenester. Innovasjon, gründertenkning og forskning vil gi velferdssamfunnet bedre muligheter til å gi den omsorg og tjeneste som kreves. Det er derfor viktig og også å sikre desentraliserte tilbud som kan levere yrkesutøvere til de stillingene kommunene har bruk for.

Lik rett til utdanning for alle er en styrke ved den norske utdanningsmodellen. Dette vil KrF sikre i fremtiden. Satsing på utdanning, forskning og innovasjon må kombineres med en kontinuerlig læring på arbeidsplassen. Norge er et høykostland og kan ikke være billigst, da må vi i stedet være best. Humankapitalen er vår viktigste ressurs. Vi trenger nye næringspolitiske virkemidler for å stimulere til økt kompetanseutvikling i næringslivet, på samme måte som vi har virkemidler for å stimulere til FoU og innovasjon.

KrF ser behovet for å innføre en ordning med «KompetanseFUNN» etter mønster av SkatteFUNN. Det vil være en ordning som treffer alle bedrifter. Særlig er det viktig å utvikle virkemidler som får bedrifter og tillitsvalgte til å samarbeide om kompetanseutvikling, og at utdanningsinstitusjonene trekkes aktivt inn i kunnskapsprosessene i bedriftene. Derfor vil KrF styrke læring i arbeidslivet gjennom å etablere modeller som KompetanseFUNN*. Skolen må ut i bedriftene, og bedriftene må inn i skolene. Men kompetanseutviklingen må skje på arbeidslivets premisser.

Mange av bedriftene skal levere produkter/tjenester i et globalisert marked og derfor må høyere utdanning legge forholdene til rette for en større grad av internasjonal utveksling av kunnskap, studenter og ansatte. KrF mener det bør legges bedre til rette for at en større andel av norske studenter tar helgrads og delgrads studieopphold i utlandet. Vi ønsker en sterkere satsing på studiesamarbeid med ikke-vestlige land.

Velferdssamfunnets fremtid

For å løse fremtidens velferdsbehov er utdanningene våre veldig viktige. De skal skaffe kompetente arbeidstakere til fremtidens velferdsyrker. De skal gi oss kunnskap til å løse vår tids utfordringer. De skal bidra til at nye bedrifter og næringer etableres. Da må de dimensjoneres til å fylle fremtidens behov. Vi må også se på synergieffekter av ulike utdanninger. For eksempel vil elektro og innovasjon innen helse ha fordeler av samarbeid. KrF vil derfor at det opprettes nye tverrsektorielle studietilbud.

Utdanningssteder

Etter at vi fikk en felles lov for universiteter og høyskole er mange av skillene mellom de to slagene visket ut. Høyskolene har hatt sin styrke i profesjonsutdanninger og en større tilstedeværelse i distriktene. Universitetene har hatt sin styrke i forskning og breddeutdanning. De senere årene har det vært en ønsket prosess å slå sammen utdanningsinstitusjoner. Dette gir god mulighet for større fagmiljøer. Det er for KrF viktig at det fortsatt sikres studiemulighet i distrikter og at profesjonsutdanninger får mulighet til faglig utvikling gjennom finansieringssystemet. Den faglige utviklingen i sektoren styres ofte gjennom finansieringssystemet. KrF vil ha en gjennomgang som sikrer en faglig utvikling for de studiestedene som har profesjonsutdanninger og desentraliserte studier. Statlige høyskoler er viktige leverandører av regional kompetanse og utvikling. De er også viktige leverandører inn i profesjonsyrkene. Det er viktig at de også får mulighet til faglig utvikling og økt forskning. Høyskolene er viktige aktører til å levere kompetent personell og løsninger i fremtidens velferdsutfordringer. KrF mener det vil være viktig å ha en gjennomgang av sektoren som gir utviklingsmuligheter også innen profesjonsutdanningene.

Vitenskapelige høyskoler er spydspisser på sitt område. Deres faglige spissing gir mulighet til høye leveranser innenfor eget fagfelt. KrF vil ha en større utjevning i finansieringssystemet til de private høyskolene.

Fagskolenes oppdrag er å tilby nødvendig kompetanseutdanning i samarbeid med næringsliv og regionen. Det er mye som taler for at de bør være statlig finansiert, men KrF vil vurdere fagskolenes situasjon i den nye regionmodellen.

Det er viktig å bedre samhandlingen mellom grunnforskning, anvendt forskning, forskerutdanningen og næringslivet. Universitetene må ta større ansvar for innovasjon i nærings- og samfunnsnivå, og bidra til at kunnskapen produseres og formidles på en effektiv måte til bruk i næringsutvikling. Vi har store utfordringer med «å holde på de gode hodene» og rekruttere nye vitenskapelig ansatte. Det er et sterkt behov for flere faste vitenskapelige stillinger i sektoren. Det må opprettes flere stipendiat-, post.doc.- og faste stillinger for å ta vare på og legge til rette for videreutvikling av spisskompetanse. Samtidig med utvikling av spisskompetanse, er det vesentlig at også universitets- og forskningsmiljøene legger vekt på allmennkunnskap, samfunnsforståelse og dannelses.

Forskning

Samfunnet er i stadig endring og det krever at vi må få ny kunnskap for å løse nye problemer. Forskningen har avgjørende betydning for utformingen av samfunnet vårt. Det utfordrer etablerte sannheter og søker nye løsninger. Derfor vil en god samfunnsbygging henge sterkt sammen med en god, sterk og bred innsats på forskning. KrF mener at forskningsinvesteringene må ligge på 3 % av BNP innen 2020 og vil ha en årlig opptrappingsplan for å nå dette målet. Halvparten av forskningen må skje i det offentlige og halvparten i næringslivet.

Forskningsinstituttene tilbyr anvendt forskning av høy kvalitet og relevans for næringsliv, forvaltning og samfunnet for øvrig i et oppdragsmarked. Instituttsektoren har dessuten ansvaret for å utvikle kunnskap på nasjonalt prioriterte områder, og skal ha en rolle i innovasjon, spesielt med tanke på å koble grunnforskning og anvendt forskning. KrF vil fortsatt sikre en mangfoldig og variert instituttsektor og vurdere om bedrifter med høy FOU som SSB og Meteorologisk institutt bør regnes som en del av instituttsektoren.

En større andel av forskningen bør være frie midler og grunnforskningens andel må styrkes. Det er ofte i den frie delen av forskningen at begynnelsen til nye næringer og fremtidsløsninger oppstår.

Det er en stor utfordring å tilpasse virkemiddelapparatet slik at det er hensiktsmessig for bedrifter å bruke. Spesielt er den omfattende søknadsprosessen og den høye andelen avslag en bremsekloss for at bedrifter vil bruke tid på det. Tiltak KrF vil bruke for å øke forskningsinnsatsen i næringslivet er økt bruk og forbedring av SkatteFUNN, direkte finansiering av prosjekter, gaveforsterkningsordning, gaveprofessorater, sikring av nødvendig investeringskapital i verifiseringsfasen og økt bruk av offentlige og industrielle utviklingskontrakter.

Studentvelferd

En av Norges store styrker er at utdanning er tilgjengelig for alle uansett bakgrunn. Alle skal ha samme mulighet til å ta høyere utdanning. Det sikres gjennom en god studentvelferd. Studiestøtten må være på et nivå som sikrer at alle har reell mulighet til å studere. Det må være gode ordninger for studenter med barn. Det må lages trygge systemer for studenter som blir syke eller har nedsatt funksjonsevne. Det må sikres god tilgang til studentboliger, barnehager, helsetilbud og kollektivtransport.

Etikk

Høyere utdanning har altfor lite innslag av etikk og samfunnsansvar i sine studier. Vi lever i en verden som blir stadig mer komplisert og dagens ledere står overfor konfliktsituasjoner hvor flere kulturer møtes. I møte med korrupsjon, smøring, barnearbeid og miljøkriminalitet trenger vi ansatte som har lært mer enn økonomisk gevinst gjennom sine studier. Det trengs etisk kompetanse, gode holdninger og kunnskap om kulturbygging. Morgendagens arbeidere trenger etiske kompass og trening i etisk refleksjon.

Livslang læring

Kunnskap og læring skjer også utenom skolesystemet. Det er ikke bare formalkompetanse som skaper gode samfunn. Livslang læring gjennom samfunn og arbeid er viktig for KrF. Folkehøgskoler, bibelskoler, voksenopplæring og studieforbundene driver med viktig læring og kunnskapsutvikling som er viktige for samfunnet generelt og sivilsamfunnet spesielt. KrF vil legge til rette for økt samarbeid mellom offentlige, private og ideelle aktører slik at flere kan ta del i læringsaktiviteter der de er.

Bibelskoler er både yrkesleverandører og aktører som øker individets mulighet til tro og åndelig fordykning. KrF vil ha en god og forutsigbar finansiering av skolene, og det må sikres at de kan beholde sin egenart og egne målsetninger. Folkehøgskolene og bibelskolene utgjør et supplement til videregående og høyere utdanning og betyr mye for mange av de som går der. Skolene må sikres økonomiske vilkår som muliggjør drift, og elevene må ha rett til støtte fra Lånekassen på linje med høyere utdanning.

Studiefinansieringsmodell

Heltidsstudenten har vært et mål i norsk utdanningspolitikk. Det skal legges til rette for faglige dypdykk i temaer og litteratur utenom pensumlisten. Likevel ser vi at studiefinansieringssystemet mer og mer legger opp til at det ikke lenger er et reelt mål. Kvalitetsreformen skulle gjenreise heltidsstudenten og gi mer effektiv studieprogresjon. Likevel ser vi at 9 av 10 studenter arbeider ved siden av. Jobb ved siden av studier eller i ferier kan gi nyttig erfaring, men studiestøtten må være tilstrekkelig til at en kan være student på heltid. Konsekvensene av manglende mulighet for heltidsstudier må gjennomgås ut fra et faglig og kompetansemessig ståsted.

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

KrF vil

- øke basisbevilgningene til universitetene og høyskolene, og sikre en likere finansiering mellom institusjonene.
- fjerne utilsiktede ulike rammevilkår for forskning mellom statlige og private forskningsinstitusjoner.
- ha etikk integrert i alle studieprogrammer i høyere utdanning.
- at relevante masterstudier skal ha eget kurs i CSR (corporate social responsibility) og samfunnsansvar
- verne om gratisprinsippet i høyere utdanning
- legge til rette for at bevilgningene til forskning i Norge når opp til minst
- gjennomsnittlig OECD- nivå innen 2020 gjennom både å styrke den offentlige forskningsinnsatsen og å styrke næringslivets rammevilkår for forskning.
- øke offentlige midler til grunnforskning, næringsrettet forskning og forskning på tvers av fagdisipliner.
- øke bevilgningene til de regionale forskningsfondene.
- stimulere til økt kommersialisering av forskningsresultater ved universiteter, høyskoler og andre forskningsmiljøer.
- at det opprettes flere stipendiat- og post.doc.- stillinger og flere faste vitenskapelige stillinger.
- at det bevilges mer til oppdatering av vitenskapelig utstyr.
- gi høyskolene bedre muligheter til utvikling og satsing på sin egenart, gjerne i økt samhandling med universitetene.
- arbeide for en praksisnær lærerutdanning.
- arbeide for å få flere veier for andre yrkesgrupper inn i læreryrket (som for eksempel ingeniører).
- styrke psykisk helsevern til studentene.
- at studiestøtten fra Statens Lånekasse for utdanning må økes til et beløp tilsvarende 1,5 G (folketrygdens grunnbeløp) er år.
- utvide studiestøtten til 12 måneder i året for studenter med små barn
- gjøre ordningen med gradert sykemelding for studenter permanent.
- gi studentsamskipnadene tilskudd til 3 000 nye studentboliger i året.
- øke tilskuddsrammen til bygging av studentboliger til minst 50 prosent av en kostnadsramme på 850 000 i de store byene og 750 000 ellers.
- at studenter ved private universitets- og høyskolestudier som er NOKUT-akkreditert skal få studielån på lik linje med studenter ved offentlige institusjoner.
- at støtten fra Statens lånekasse for utdanning legges til grunn som opptjeningsgrunnlag for trygdeordninger dersom studenten ikke får arbeid etter endt utdanning.
- legge til rette for at flere skal få mulighet til videreutdanning.
- sikre offentlig støtte til opprettholdelse og videreutvikling av folkehøgskolene.
- at utdanning fra utlandet lettere må kunne godkjennes i Norge.
- ha en realfagssatsing på alle nivåer.
- styrke satsingen på entreprenørskap og matematikk-, natur- og teknologi (MNT)-fagene i de studieforberedende utdanningsprogrammene og inn i høyere utdanning.
- arbeide for at det etableres flere nye bedriftsmasterprogrammer og satse mer på nærings-Ph.D-ordningen, der bedriftsansatte tar en ordinær doktorgrad med utgangspunkt i bedriftenes behov.
- støtte etableringen av en nasjonal portal for kurs- og utdanningsmuligheter for voksne, og dermed gjøre
- det lettere å orientere seg i hvilke læringsmuligheter som allerede finnes.

- at de ulike utdanningsinstitusjonene bør, i et samarbeid mellom fagstab, studentdemokratiet og den administrative enheten, utarbeide retningslinjer for hvor mange studenter hver undervisningsansatt kan ha ansvaret for innenfor de ulike fagområdene.

---

* KompetanseFUNN er et tiltak som skal brukes for å stimulere bedrifter til å investere i kompetanseutvikling for sine ansatte. Ett forslag kan være å innføre en modell etter mønster av SkatteFUNN-ordningen der bedrifter kan få skattefradrag for kostnader til forskning og utvikling, bortsett fra at man med KompetanseFUNN vil få skattefradrag for kostnader til kompetanseutviklende og kunnskapshevende tiltak for de ansatte i bedriftene.

Partienes førsteutkast til partiprogram for stortingsperioden 2017-2021

Første utkast til Partiprogram 2017-2021 for Arbeiderpartiet

Arbeiderpartiet sitt førstutkast til partiprogram for perioden 2017-2021 vil komme 7. – 9. februar 2017